

pád-kori házak kisméretűek, kb. 2,5×3 m nagyságúak. Keleti sarkukban legtöbbször kis kemence került elő, melyeket esetenként agyagba rakott kövekből, nagyobb kavicsokból építettek. A házak padlója általában tapasztott volt, hossz tengelyükben, az oldalfalak közepénél, ill. középen 1-1 cölöplyukkal.

Kiemelendő a 433. objektum, mely a szkíta korra keltezhető gödör, ebből egy zsugorítva elhelyezett felhőtt csontváza került elő. A 631. objektum egy Árpád-kori kút, melybe egy fonott sövényfalba rakott ácsolt faszerkezetet helyeztek el bélésként. A lelőhely ÉK-i felében koncentrálódnak a szkíta, illetve feltehetően bronzkori objektumok; DNy-on eddig csak Árpád-kori objektumok kerültek elő. A legtöbb objektumból azonban (főleg az árkokból) jellegtelen, kézzel formált kerámia került elő. Ezek kormeghatározása kérdéses. A lelőhely tovább terjed kelet felé a nyárfaerdő alatt is.

Munkatársak: Voicsek Vanda régész, Balogh András, Szabó Máté, Bagi Judit régészhallgató, Nyikus Krisztián, Szabó Sándor, Szalai Gábor régésztechnikus.

NAGY ANDREA

169. Gyál, 24. számú lelőhely

(Pest megye) B, Á

2004. október 19. és november 11. között folytattunk ásatást a lelőhelyen. Összesen 7170 m²-t kutattunk át. Ennek során 39 objektumot tártunk fel: 22 gödröt, 13 árkot, 4 házat. Az objektumok meglehetősen elszórtan helyezkedtek el a felületen. Hat gödörben, valamint egy árokban késő bronzkori, az urnamezős kultúrába tartozó leletanyagot találtunk: turbántekercses tálak peremtöredékeit, síkozott peremtöredékeket, orsógombot, szövészéknehezéket, illetve állatsontokat. A földbe mélyített, oszlopszerkezetes házak közül háromból kemencék és Árpád-kori kerámiatöredékek kerültek elő, a negyedik házban csak állatsontok voltak. Néhány gödör szintén az Árpád-korra datálható. Az árkok többségében kevés és jellegtelen leletanyagot találtunk.

Munkatársak: Darányi Réka, Káldi Sebestyén, Kiss L. Zsolt, Ligeti Gábor, Susics Diána, Szrnka Attila ásatási technikusok.

PATAY RÓBERT

170. Gyomaendrőd, Csejt-puszta, Kőhalom I.

(MRT 4/2 k. 3/93 lh.)

(Békés megye) Sza

2004. július 12–16. között gázvezeték-fektetést megelőző régészeti feltárást végeztünk a lelőhelyen. A megelőző feltárást a nyomvonal lelőhelyet metsző mintegy 100 m-es hosszában, 6 m szélességben történt. A humuszolás, illetve a sárga agyag szintjéig történő földkitermelés során 5 régészeti objektumra utaló foltot tudtunk megfigyelni. Ezek mind kisebb-nagyobb szemétködörnek bizonyultak. Általában a szarmata településekre jellemző lefelé öblösödő alakúak voltak, csupán egynek

az aljában találtunk erőteljes égésnyomokat. Leletanyag nagyon kevés került elő.

SÁPINÉ TURCSÁNYI ILDIKÓ

171. Győr, Répaszer-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) B

Győr község településrendezési tervéhez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése során 2004. május 1-jén helyszíni szemlét tartottam a település területén. A fejlesztésre kijelölt területen régészeti leletek nem kerültek elő. Ezzel szemben a faluhatár egyéb részeinek célzott bejárása során a Répaszer-dűlőben késő bronzkori telepnyomra bukkantam. A lelőhely a Kölesér mellett, a környezetéből markánsan kiemelkedő dombon található.

TAKÁCS KÁROLY

172. Györköny, Wiesenacker-dűlő

(Tolna megye) Kő

Tudomásunkra jutott, hogy a Györköny központjától kb. 1 km-re északra található Wiesenacker-dűlőből – ahonnan 1972 körül a szekszárdi múzeumba jutott egy 11. századi sír anyaga – embercsontok, kövek, valamint érmek kerültek elő; utóbbiak az I. András uralkodásától II. Andrásig (1055–1235) terjedő időből származnak.

Helyszíni szemlénk során egy kb. 50×50 m-es területen szétszántott templom építőanyagát figyeltük meg, tőle kissé északra pedig talán egy másik kőépület sejtethető. A törmelék között több római téglát is találtunk, falura utaló kerámia azonban csak igen kevés került elő. Eddigi adataink alapján a mindeddig teljesen ismeretlen templom a tatárjárás idején pusztulhatott el, s kérdéses, hogy Györköny korai helyével azonosítható-e vagy egy névtelenül eltűnt Árpád-kori településről lehet-e inkább szó.

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

173. Győr, Bástya utca 59.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Á, Tő, Kő

2004. szeptember 27. és október 11. között megelőző feltárást végeztünk a történelmi belváros É-i részén fekvő telken. A telek legnagyobb részét az 1880-as években épült lebontott ház pincéje foglalta el, viszont a kapualj és a kb. 30 m² kisudvar nem. A pincék mélysége a 3 m-t meghaladta, a telken az altalaj 150–200 cm mélységben jelentkezett. Az udvar a továbbiakban sem kerül beépítésre, így a kapualj területén – kissé az udvarba benyúlva – folytattuk a feltárást. A telek a török kori vár É-i falától D-re fekszik, a várfal már a telken kívül húzódik. Eddigi tapasztalataink szerint a várfalat belülről földsánc támasztotta, amelyet a későbbiekben elbontottak, tehát a török kor előtti és újkori objektumokkal, leletekkel számolhatunk. A 18. században nyilvánvalóan már nem volt sánc a területen, az ásatás legdélibb ré-

szén hatalmas, az altalajba mélyen beásott gödröt észleltünk. Betöltéséből 1724-es bélyeges téglá, kályhacsempek, írókázott mázas kerámia származik. A feltárt terület középső részén részben újkori (de még az 1880-ban épült ház előtti időkből), részben középkori cölöplyukakat találtunk minden fölismerhető összefüggés nélkül. A 15–16. századra keltezhető kemence maradványait az újkori beásások bolygatták. A kb. 60–70 cm vastag középkori rétegsor legalján egy újabb kemenceplatnit találtunk. A római korban semmiféle beépítési nyomot nem találtunk. A középkori rétegsor alatt a világos, humuszos réteg mezőgazdaságilag művelt területet mutat, ebből szórványosan római kori edénytöredékek és egy 4. századi pénz került elő. Mélyen az altalajba mélyedve egy kb. K–Ny irányú árok részletet találtunk kizárólag római betöltéssel. Telekhatároló ároknak gondoljuk.

Az ásatás eredménye: A Bástya utca 59. telken a 18. században már nem állt a török kori vár sánca, az erre a korra datálható nagy gödör rendeltetését nem ismerjük. A 15–16. században a terület – legalábbis részben – beépített lehetett, erre utal a késő középkori kemence. Az Árpád-kort főként nagy mennyiségű kerámia jellemzi, feltételeesen ide soroljuk a második kemencét. A római korból építési nyomokat nem találtunk, a megművelt kertekben a római réteget kerámatöredékek jelzik.

Munkatárs: Tomka Péter.

SZÓNYI ESZTER

174. Győr, Budai út 1.

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Á, Kk

2004. június 27. és augusztus 6. között próbafeltárást végeztünk a leendő üzletközpont területén. A kutatott 700 m² területen 128 régészeti objektumot tártunk fel, amelyek három nagyobb korszakot képviselnek.

Római kori árokrendszer nyomait, Kr. u. 2. századi hamvasztásos temető 14 sírját tártuk fel.

A kora középkorból települések maradványait találtuk meg. A legkorábbi egy lakóház a 9–11. századból. Az Árpád-kor első feléből szabadban álló kemencék és tárológödrök származnak. A 13–14. századot nagy, cölöpös építmények és a hozzájuk csatlakozó gödrök jellemzik.

2004. október 4. és december 10. között megelőző feltárást végeztünk. A 400 m²-nyi területen végzett munka eredményeképpen megfigyeltünk 14 kora római kori árokkeretet, illetve azok erősen bolygatott részleteit, melyek az 1. századra keltezhetőek. Feltártunk 25 római kori temetkezést. Közülük 18 tapasztott, kiégetett oldalú hamvasztásos sír, egy pedig urnasír volt. Három kis gödörben sem hamvakat, sem csontváz maradványait nem találtuk, a leletek azonban (csecsemő?) sírra engedtek következtetni. A sírokat a pénzek, az import- és házikerámia, az üvegedények, a mécsesek a 2. századra datálják. Különlegességnek számít egy kereszt alakú sírgödör, és egy – csecsemő sírjában talált – kis Bész-szobrocska.

A kora középkori megtelepedést igazoló korszakot nyolc, részben földbe mélyített, általában kőkemencés

ház, illetve házrészlet képviseli. Keltezésük 9–11. század. Feltártunk két Árpád-kori külső agyagkemencés házat, továbbá három műhelynek meghatározható objektumot. Közülük az egyiknek nem volt tűzhelye, ellenben malomkő egyik fele feküdt benne. A másik funkciójára az oldalába épített kis kohó és rengeteg salak utalt; a harmadikat kemencék és gödör-komplexum jellemzi.

Kibontottuk tíz szabadban álló, részben egymást vágó, illetve fedő kemence maradványait, többnyire a hozzájuk tartozó munkagödörrel együtt. Koruk a 12–13. sz. Ugyanebből a korszakból származik egy furcsa, igen vastag rostéllyal épített égetőkemence és munkagödör. Öt nagyméretű, kissé földbe mélyített, nagy cölöpös szerkezetű építmény az Árpád-kor végére (13. sz.) keltezhető. Ugyanehhez a korszakhoz tartozik számos nagyméretű, kideszkázott oldalú, kereskedelmi mennyiségű termény tárolására alkalmas mély verem. Leletanyaguk rendkívül gazdag; néhány gödör leletanyaga későbbi, 14. századi. A kerámia jellege (sok import vagy azt utánozó edény, grafitos kerámia, mázas cserép, aquamanile töredéke) kifejezetten városias. Valószínűleg az iparral, kereskedelemmel foglalkozó győri hospesek telephelyét sikerült azonosítani. Kiemelkedő jelentőségű egy faragott csontlemezzel díszített ládika maradványa. Egy gödörből a későbbi középkor idejéből származó mázas, díszített tálka és áttört gótikus kályhacsempe-töredékek kerültek elő.

Munkatársak: Szőnyi Eszter, Bíró Szilvia, Molnár Attila régészek.

TOMKA PÉTER

175. Győr-Gyirmót, Csordanyom

(Győr-Moson-Sopron megye) B

A tervezett 2 ha területű élménytó és lovarda területén 2004. augusztus 12–17. között próbafeltárást végeztünk. A területen kutatóárokot húztunk 2 m szélességben, 50–120 m közötti hosszúságban. Régészeti jelenség nem mutatkozott, viszont megfigyelhető volt egy hajdani széles vízjárás (folyóágy) átlagosan 20 m széles barna sávja. Ennek vonala a felszínen is jól látható, hosszan elnyúló mélyedésként egészen a falu széléig nyomon követhető. Valószínű, hogy e hajdani vízjárás mentén voltak korábban települések, amikre utaló leletanyagot terepbejárások során gyűjtöttünk. Ezt valószínűsíti, hogy a lovarda mellett nyitott kutatóárokban több árkot figyeltünk meg, betöltésükből bronzkori kerámatöredékeket bontottunk ki. A lovarda épületei az ásatás megkezdésekor már álltak, további kutatásra itt nem nyílt lehetőség.

M. EGRY ILDIKÓ

176. Győr-Ménfőcsanak, Burkus-földek

(Győr-Moson-Sopron megye) LT, Ró, Kk

2004. április 13. és május 10. között lakópark építésére kijelölt területeken további feltárást végeztünk a telkeken (hrs.: 25472/14, 17, 30, 50–54; 01514/25). A 6 kutatóárok (2×150–250 m) a telkeket hosszában át-